

וביאר המהר"ל כונתו, שהבין שהגוי הלך לחוזה בכוכבים וגילה לו שהיא נמצאת בפראג, אולם אותו חוזה לא יכול לדעת בבירור היכן היא, לכן נתן לו מכתב למכשף אחר שדר בפראג לחפשה, וכשהגיע למכשף אמר לו: איחרת את המועד... אני רואה כי כבר נפטרה ומכוסה בתכריכים לבנים ובעפר, וכבר גדלו עליה עשבים. והמהר"ל אמר שלמד זאת מכאן, שהאיצטגנינים טעו כאשר הניחו משה ביאור.

★★

כעין זה מסופר על הרמב"ם ז"ל שהיה מרופאי מלך מצרים, וקינאו בו שרי המלך. הכניסו רעל באחת מהתרופות שהכין למלך, (נלב"ע כ' טבת תתקס"ה) העלילו שרצה להרוג את המלך, ודנוהו למוות. הרמב"ם ראה כי כלו כל הקיצין ונמלט ע"י שהזכיר שם המפורש, והסתתר אצל אחד מתלמידיו שדר באותה העיר. הוא בקשו שיכין עבורו גיגית גדולה מלאה מים, הרמב"ם הניח אבן גדולה בתוכה והתישב על גביה ועסק בתורה. המלך והשרים חפשוהו ולא מצאוהו, פנו לחוזים בכוכבים שימצאו את מקום מסתורו, החוזים השיבו למלך כי חבל על החיפושים מאחר והוא יושב באחד האיים שבים, ובודאי לא יצליחו למצאו. המלך שהבין שכל הסיפור עלילת שקר והרמב"ם מסתתר ומערים על מכשפיו, פרסם צו חנינה לרמב"ם בתנאי שיבוא מיד. הרמב"ם התיצב לפני המלך, וסיפר לו כי ישב על גבי אבן בגיגית מים, אולם הם חשבו כי הוא נמצא באי בים. כי הם רואים רק במעורפל.

(יגדיל תורה פ' שמות)

דף י"ב ע"א

בגמ': חורגו דקנז הוה דיקא נמי דכתיב הקניזי, ש"מ.

בהלכות קטנות (ח"א שאלה ק"ו): שאלה. כלב בן יפונה הקניזי, כיצד היו כותבין בגט כדי שיהא ניכר לבן קנז כי נתגדל בביתו.

תשובה. אפשר דאם כתב בן קנז דאין לפוסלו, ואע"ג דהרא"ש (סוף כלל י"ז) פסל כשנכתב בגט ע"ש אבי האב פלוני בן פלוני, ואף דהתינוקות קוראים לאבי אביהן אבא, יש לחלק דשאני התם דאיפלג דרא. וכההיא דהביאו תוס' (סנהדרין כת.) מירושלמי דאשת פנחס מותרת לגבי משה

החוזים בכוכבים ראייתם מעורפלת ואינם רואים הדברים לאשורם. כמו שאמרו בגמרא (שם) צופין ואינם יודעים מה צופין, (שהכונה היתה - שילקה במי מריבה). לכך עשתה תחבולה להטעותם, ולקחה תיבת 'גמא' שהוא הצמח הגדל בסוף על שפת הנהר, והניחתו ב'סוף' בתוך המים שבשפת הנהר. על כן אמרו לו אצטגניניו שמושיען של ישראל כבר הושלך למים ובטלה הגזירה. וכמו שאמרו שם, 'שש מאות אלף רגלי', אמר להם משה לישראל בשבילי (רגלי מפרש"י בשבילי) נצלתם כולכם. ומפרש רש"י שעל ידי שראו שמשה הושם ביאור בטלו את הגזירה. ולכן גדל משה בבית פרעה ולא חשש ממנו.

האש"יך מוסיף שלכן המתינה ג' ירחים מז' אדר שנולד משה עד ו' בסיון יום מתן תורה, כדי שמלאכי השרת יעוררו עליו רחמים 'מי שעתידי לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה', כמו שאמרו בגמרא שם.

בקשר לראיית החוזים בכוכבים, מסופר על אחד מתלמידי המהר"ל מפראג ושמו ר' שבתי שהיה שוחט בקראקא. בביתו שירתה משרתת גויה, בעלה היה סנדלר ושיכור, מידי שבוע כשהיתה מביאה את משכורתה היה קונה יי"ש ומשתכר מתגולל על הארץ, היה מכה אותה וצועק שתביא עוד כסף. כשראתה את בית מעבידה היהודי כיצד נראית שמחת שבת ויו"ט מתוך אצילות ועדינות נפש, נקעה נפשה מחיי הבזיון והשפלות אצל בעלה הגוי והחליטה להתגייר. פנתה לר' שבתי והביעה לפניו את משאלתה, אולם בימים עברו היה הדבר כרוך בסכנת נפשות, לפי החוק בפולין היה על זה עונש מות. המשרתת הפצירה לפניו בדמעות שליש, ר' שבתי הכיר את מדותיה ונועם הליכותיה וכי רצונה אמת, הפנה אותה לרבו המהר"ל מפראג שגר במדינה אחרת, ושלח עמה כתב המלצה עם כסף להוצאות הדרך. המהר"ל קיבלה וגיירה בסתר, היא נישאה ליהודי עשיר ות"ח בפראג והקימה משפחה לתפארת.

היתה להם חנות במרכז העיר פראג, יום אחד בעמדה בחנות ראתה את בעלה לשעבר הסנדלר הגוי מסתובב ומחפש בחוץ. מיד יצאה בבהלה מהדלת האחורית ורצה למהר"ל מפראג שיושיעה. יעץ המהר"ל שתלך לביתה ותאמר שיש לה צמרמורת עזה המהר"ל ציוה שיכסוה בסדין לבן, ויפזרו על גביו חול ועשבים. אחר שלשה ימים שלח להודיעה שהיא יכולה לקום ולצאת.